

Sygn. akt IV U 1352/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Natalia Lipińska

Protokolant: protokolant sądowy Marta Bartusiak

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2015 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania R. H.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 25 sierpnia 2014 roku nr (...)

w sprawie R. H.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o ponowne ustalenie kapitału początkowego

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu się R. H. prawo do przeliczenia kapitału początkowego z uwzględnieniem do stażu pracy oraz do podstawy wymiaru okresu zatrudnienia w (...)Spółdzielni (...)w L.: od 15 stycznia 1979 roku do 31 grudnia 1979 roku za wynagrodzeniem w kwocie 69.453 zł, od 01 stycznia 1980 roku do 31 grudnia 1980 za wynagrodzeniem w kwocie 80.700zł, od 01 stycznia 1981 roku do 31 grudnia 1981 roku za wynagrodzeniem w kwocie 88.572 zł, od 01 stycznia 1982 roku do 31 grudnia 1982 roku za wynagrodzeniem w kwocie 116.784 zł;

II. umorzyć postępowanie w pozostałym zakresie.

Sygn. akt IV U 1352/14

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 20 marca 2015 r.

Decyzją z dnia 25 sierpnia 2014 r., nr (...), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 25 lipca 2014 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie art. 174 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.), odmówił R. H. ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r., ponieważ przedłożone przez ubezpieczonego dowody nie spowodowały zmiany wysokości kapitału.

W stażu pracy i w podstawie wymiaru Zakład nie uwzględnił ubezpieczonemu okresu pracy w (...) Spółdzielni (...)w L. od 15 stycznia 1979 r. do

23 stycznia 1988 r. z powodu braku dokumentacji potwierdzającej ilość przepracowanych przez niego w poszczególnych latach kalendarzowych dni.

Odwołanie od tej decyzji wniósł R. H. domagając się jej zmiany i ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego poprzez uwzględnienie w stażu pracy i w podstawie wymiaru okresu pracy w (...)Spółdzielni (...) od 15 stycznia 1979 r. do 23 stycznia 1988 r. W uzasadnieniu odwołujący podał, że nie dysponuje żadnymi dokumentami, poza tymi, które złożył już w ZUS.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu podał, że (...) spółdzielnie (...)przed dniem 15 listopada 1991 r. prowadziły dokumentację potwierdzającą liczbę przepracowanych dni, a przed dniem 1 lipca 1962 r. liczbę dniówek obrachunkowych oraz wysokość wypracowanego dochodu. Nie prowadziły natomiast dokumentacji, na podstawie której można by ustalić okresy wykonywania pracy. Nie można więc stwierdzić, czy przed dniem 15 listopada 1991 r. praca była wykonywana stale, dorywczo, czy sezonowo. Jak wskazał organ rentowy, okres pracy w spółdzielni oblicza się na podstawie wykazanych w dokumentach zaświadczeniach i kartach obrachunkowych dniówek. W niniejszej sprawie brak jest takich dokumentów. Powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1998 r. (II UKN 440/97) ZUS podkreślił, że zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych.

Po wydaniu przez organ rentowy decyzji z dnia 24 września 2014 r. ponownie ustalającej ubezpieczonemu wysokość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r., uwzględniającej w stażu pracy i w podstawie wymiaru okresu pracy w/w w (...)Spółdzielni (...)od 1 stycznia 1983 r. do 23 stycznia 1988 r., na rozprawach w dniu 17 grudnia 2014 r. i 20 marca 2015 r. ubezpieczony R. H. oświadczył, że podtrzymuje odwołanie co do okresu od 15 stycznia 1979 r. do 31 grudnia 1982 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

Odwołujący R. H. urodził się (...) r.

Od 15 stycznia 1979 r. do 23 stycznia 1988 r. odwołujący pracował w (...)Spółdzielni (...) w L. w ośmiogodzinnym czasie pracy na stanowisku kierowcy. Odwołujący przyjęty został w poczet członków Spółdzielni i wpisany do rejestru jej członków pod Nr 10.

dowód:

- świadectwo pracy z dnia 24.01.1988 r.- k. 8 akt ZUS, akta osobowe,
- deklaracja członkowska- akta osobowe,
- zaświadczenie z dnia 12.07.1992 r.- k. 41 akt ZUS, akta osobowe,

(...)Spółdzielnia (...)w L. zajmowała się uprawą zbóż, ziemniaków, kukurydzy i bobu oraz hodowlą owiec i trzody chlewnej. Użytkowała

200 hektarów gruntu. Zatrudniała około 20 pracowników, będących członkami Spółdzielni, w tym księgowego, pracownika księgowości, kasjera, kierownika produkcji, zootechnika, mechanizatora, magazyniera oraz kierowców ciągników. Na czele Spółdzielni stał Prezes. Wśród pracowników była wydzielona tzw. grupa budowlana, która wykonywała prace remontowe. W razie potrzeby pracowała również przy żniwach. Grupa remontowo- budowlana liczyła około 5-6 pracowników. Spółdzielnia dysponowała własną bazą transportową. Miała na swoim stanie około 10 ciągników i 2-3 kombajny. Wszyscy pracownicy Spółdzielni rozpoczynali pracę o godzinie 7:00 rano. Świadczyli pracę przez minimum 8 godzin dziennie, od poniedziałku do piątku, a w soboty do godziny

13:00, albo dłużej. W czasie wzmożonych prac polowych typu żniwa, pracownicy zajmujący się uprawą pracowali od rana do wieczora. Zimą traktorzyści przewozili materiały budowlane na różne budowy prowadzone przez (...)w T..

Przez pierwszy rok zatrudnienia w Spółdzielni (...)

w L. odwołujący był kierowcą ciągnika i zajmował się pracami polowymi. Później był kierowcą samochodu marki Ż., zajmując się głównie zaopatrzeniem. Pracę świadczył codziennie, od poniedziałku do piątku przez minimum 8 godzin dziennie, od godziny

7:00 rano do 15:00 i dłużej, nawet do 10-12 godzin na dobę, a w soboty od godziny 8:00 rano do 13:00 i dłużej. Będąc kierowcą Ż., pracował od godziny 6:00 rano do 15:00 w dni powszednie. W okresie od 15 stycznia 1979 r. do 31 grudnia 1982 r. nie korzystał z żadnych przerw w zatrudnieniu, w szczególności nie przebywał w tym czasie na urlopie bezpłatnym. W okresie wzmożonych prac polowych typu sianokosy, pracę świadczył również w niedzielę. Traktorzystom pracę zlecał Prezes i kierownik produkcji. Traktorzysta prowadził karty drogowe. Wpisywał do nich godziny swojej pracy. Karty te przedkładał mechanikatorowi, który rozliczał paliwo. W oparciu o takie karty wyliczano ilość przepracowanych przez traktorzystów dniówek obrachunkowych. Będąc kierowcą Ż., odwołujący rozpoczął pracę już o godzinie 6:00 rano, żeby przywieźć pracowników do Spółdzielni na godzinę

7:00. Później zajmował się zaopatrzeniem Spółdzielni. Jeździł po części do maszyn, środki chemiczne i nawozy. Woził również Prezesa Spółdzielni i dowoził do pracy w T. księgową. Przewoził też pracowników wykonujących prace budowlane i dowoził ich na budowy. Pracę świadczył również w okresie zimowym. W każdym roku spornego okresu odwołujący pracował przez minimum 240 dni.

Wynagrodzenie pracowników Spółdzielni, w tym odwołującego, zależało od ilości przepracowanych dniówek obrachunkowych. Jego wysokość za 1 dniówkę uzależniona była od zysku Spółdzielni. Kwotę tę uchwalało Zgromadzenie Spółdzielni. W Spółdzielni prowadzono wykazy dniówek wypracowanych przez poszczególnych pracowników i listy płac. Na skutek kontroli Najwyższej Izby Kontroli dokumentacja ta została zabrana przez urzędników i Policję.

dowód:

- wykaz czynności wchodzących w zakres przeglądu technicznego P-Z wykonywanego co 100 mth przez traktorzystów z dnia 04.03.1979 r.- akta osobowe,
- pismo z dnia 20.07.1979 r. dotyczące sposobu wypełniania kart drogowych- akta osobowe,
- protokół przekazania sprzętu rolniczego z dnia 12.06.1987 r.- akta osobowe,
- angaże z dnia: 02.05.1979 r., 01.01.1980 r., 07.01.1980 r. i 02.01.1986 r.- akta osobowe,
- legitymacja ubezpieczeniowa (str. 82)- k. 35,
- zeznania świadka J. K.- 00:12:11-00:32:51,
- zeznania świadka A. M.- 00:38:59-01:01:54, 01:05:51,
- zeznania odwołującego R. H.- 01:08:18- 01:15:04,

Zgodnie z Kartą Nr 10 ewidencji pracy i dochodów ubezpieczonego- spółdzielcy, znajdującą się w aktach osobowych ubezpieczonego z okresu zatrudnienia w Spółdzielni(...)w L., w 1979 r. odwołujący przepracował 240 dni, za co uzyskał dochód z tytułu pracy w Spółdzielni w kwocie 69.453 zł, a w 1980 r.- 392 dni, za co uzyskał dochód w kwocie 80.700 zł. W 1981 r. otrzymał dochód w kwocie 88.572 zł, w 1982 r. w kwocie 116.784 zł, a w 1983 r. w kwocie 141.613.

dowód:

- Karta Nr 10 ewidencji pracy i dochodów ubezpieczonego- spółdzielcy- akta osobowe,

Za okres od 1979 r. do 1982 r. nie zachowały się listy płac pracowników (...)Spółdzielni (...)w L.. W oparciu o listy płac za pozostałe lata, tj. 1983-1988, w dniu 12 lipca 1992 r. (...)Spółdzielnia(...)

w L. w likwidacji wystawiła odwołującemu zaświadczenie o zatrudnieniu

i wynagrodzeniu za lata 1983-1988. W zaświadczeniu tym wskazano na ilość dniówek obrachunkowych wypracowanych przez ubezpieczonego w poszczególnych latach, ilość przepracowanych dni fizycznych oraz wysokość osiągniętego wówczas wynagrodzenia.

W zaświadczeniu tym podano, że w 1983 r. odwołujący przepracował 567 dniówek obrachunkowych, 280 dni fizycznych i w tym roku otrzymał wynagrodzenie w kwocie 141.613 zł. Taka sama kwota dochodu z tytułu pracy w Spółdzielni za 1983 r. wskazana została w Karcie Nr 10 ewidencji pracy i dochodów ubezpieczonego- spółdzielcy. W oparciu o zaświadczenie z dnia 12 lipca 1992 r., decyzją z dnia 24 września 2014 r. organ rentowy ponownie ustalił odwołującemu wysokość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r., uwzględniając w stażu pracy i w podstawie wymiaru okres pracy ubezpieczonego

w (...)Spółdzielni (...)od 1 stycznia 1983 r. do 23 stycznia 1988 r. Za podstawę obliczeń przyjął dane dotyczące ilości wypracowanych przez odwołującego dniówek obrachunkowych i wysokości osiągniętego przez niego wynagrodzenia w poszczególnych latach od 1983 r. do 1988 r.

dowód:

- pismo Wójta UG w R. z dnia 26.06.2003 r.- k. 12 akt ZUS, akta osobowe,
- zaświadczenie z dnia 12.07.1992 r.- k. 41 akt ZUS, akta osobowe,
- pismo UG w R. (załącznik do zaświadczenia o rocznym wynagrodzeniu odwołującego)- k. 13 akt ZUS, akta osobowe,

Decyzją z dnia 31 marca 2009 r. ZUS Oddział w T. ustalił odwołującemu wysokość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. w kwocie 37.256,34 zł.

Do obliczenia podstawy wymiaru i wskaźnika wysokości podstawy wymiaru przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1989 r. do 31 grudnia 1998 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 26,68%. Podstawę wymiaru Zakład ustalił w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru przez kwotę bazową, tj. 1.220,89 zł. Do obliczenia wysokości kapitału początkowego Zakład uwzględnił odwołującemu 10 lat, 1 miesiąc i 7 dni okresów składkowych oraz 2 miesiące i 23 dni okresów nieskładkowych. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego

i nieskładkowego wyniósł 46,13%. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 r. wyliczono na kwotę 37.256,34 zł. Przy ustalaniu wartości kapitału Zakład nie uwzględnił ubezpieczonemu okresu jego pracy w (...)Spółdzielni (...)

w L. od 15 stycznia 1979 r. do 23 stycznia 1988 r. i wysokości osiągniętych wówczas zarobków z powodu braku wykazu dni pracy.

dowód:

- decyzja ZUS z dnia 31.03.2009 r. wraz z załącznikiem- k. 34-36 akt ZUS,

W dniu 24 lipca 2014 r. odwołujący wystąpił do organu rentowego z wnioskiem

o ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego. Zaskarżoną decyzją z dnia

25 sierpnia 2014 r. ZUS Oddział w T. odmówił wnioskodawcy ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r., ponieważ przedłożone przez niego dowody nie spowodowały zmiany wysokości kapitału. W stażu pracy i w podstawie wymiaru Zakład ponownie nie uwzględnił ubezpieczonemu okresu pracy w (...)Spółdzielni

(...) w L. od 15 stycznia 1979 r. do 23 stycznia 1988 r. z powodu braku dokumentacji potwierdzającej ilość przepracowanych przez niego w poszczególnych latach kalendarzowych dni.

dowód:

- wniosek z dnia 24.07.2014 r.- k. 38 akt ZUS,
- decyzja ZUS z dnia 25.08.2014 r.- k. 40 akt ZUS,

W dniu 23 września 2014 r. odwołujący przedłożył w ZUS zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za lata 1983-1988 wystawione w dniu 12 lipca 1992 r. przez (...)Spółdzielnię (...) w L. w likwidacji. W zaświadczeniu tym podano, że ubezpieczony był zatrudniony w (...)Spółdzielni (...) w L. w ośmiogodzinnym czasie pracy na stanowisku kierowcy od 15 stycznia 1979 r. do 23 stycznia 1988 r. W zaświadczeniu tym wskazano na ilość dniówek obrachunkowych wypracowanych przez ubezpieczonego w poszczególnych latach od 1983 r. do 1988 r., ilość przepracowanych dni fizycznych oraz wysokość osiągniętego wówczas wynagrodzenia za pracę.

dowód:

- zaświadczenie z dnia 12.07.1992 r.- k. 41 akt ZUS, akta osobowe,

Po otrzymaniu w dniu 23 września 2014 r. nowego dowodu, tj. zaświadczenia (...)Spółdzielni (...) w L. w likwidacji, decyzją z dnia

24 września 2014 r. ZUS Oddział w T. ponownie ustalił odwołującemu wysokość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. Do ustalenia wartości kapitału przyjął podstawę wymiaru w kwocie 655,13 zł, którą otrzymał w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 53,66% przez kwotę bazową, tj. 1.220,89 zł. Obliczając wysokość kapitału początkowego, Zakład uwzględnił odwołującemu 15 lat, 1 miesiąc i 22 dni okresów składkowych oraz 2 miesiące i 23 dni okresów nieskładkowych. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 57,20%. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 r. wyliczono na kwotę 62.043,74 zł. Przy ustalaniu wartości kapitału Zakład nie uwzględnił ubezpieczonemu okresu jego pracy w (...)Spółdzielni (...)w L. od 15 stycznia 1979 r. do 31 grudnia 1982 r. i wysokości osiągniętych wówczas zarobków z powodu braku wykazu dni pracy.

dowód:

- decyzja ZUS z dnia 24.09.2014 r. wraz z załącznikami- k. 49-51 akt ZUS,

W toku postępowania sądowego określono organowi rentowemu dwutygodniowy termin celem hipotetycznego przeliczenia kapitału początkowego z uwzględnieniem treści Karty Nr 10 ewidencji pracy i dochodów ubezpieczonego-spółdzielcy, obejmującej lata 1979-1983, ze wskazaniem, że rok 1983 został już zaliczony przez organ rentowy decyzją z dnia 24 września 2014 r. i w zakresie stażu i zarobków w wysokości 141.613 zł w oparciu

o zaświadczenie z dnia 12 lipca 1992 r. W wezwaniu podano, że kwota wynagrodzenia przyjęta przez organ rentowy w oparciu o to zaświadczenie jest identyczna z kwotą podaną za 1983 r. w Karcie Nr 10 ewidencji pracy i dochodów ubezpieczonego- spółdzielcy- co świadczy o zgodności treści tego dokumentu z treścią listy płac, które stanowiły podstawę do wystawienia zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za lata 1983-1988. Dokonując hipotetycznego przeliczenia kapitału początkowego organ rentowy, kierując się wskazówkami Sądu, przyjął do stażu pracy i podstawy wymiaru 240 dni pracy i wynagrodzenie w kwocie 69.453 zł za okres od 15 stycznia 1979 r. do 31 grudnia 1979 r. oraz 392 dni pracy

i wynagrodzenie w kwocie 80.700 zł za okres od 1 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 1982 r. Po uwzględnieniu okresu zatrudnienia oraz wykazanego wynagrodzenia z okresu zatrudnienia od 15 stycznia 1979 r. do 31 grudnia 1980 r.

hipotetyczna wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniosła 70.664,99 zł. W piśmie zawierającym hipotetyczne przeliczenie kapitału organ rentowy podał, że nadal nie ma podstaw do uwzględnienia przy obliczeniu wysokości kapitału początkowego okresu zatrudnienia i wynagrodzenia z okresu od 1 stycznia 1981 r. do 31 grudnia 1982 r. z uwagi na brak wykazu dni pracy w tych latach.

dowód:

- pismo z dnia 26.01.2015 r.- k. 21,
- pisma ZUS z dnia 16.02.2015 r. wraz z załącznikami- k. 26-27,

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów, zeznania świadków i odwołującego.

Sąd pozytywie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego.

Sąd w całości dał wiarę zeznaniom świadków J. K. i A. M. oraz słuchanego w charakterze strony R. H., którzy wskazali na okoliczności istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia dotyczące charakteru pracy ubezpieczonego w (...)Spółdzielni (...)w L. i przyjętego w tej Spółdzielni sposobu wynagradzania członków za wykonywaną przez nich na rzecz tej Spółdzielni pracy. Obaj świadkowie byli członkami wymienionej wyżej Spółdzielni i potwierdzili, że w poczet członków przyjęty został również ubezpieczony. Świadkowie podali jakie stanowiska zajmował odwołujący w spornym okresie, opisali, jak wyglądał jego czas pracy i innych pracowników Spółdzielni, a ponadto wskazali na przyjęty w Spółdzielni sposób wynagradzania jej członków, podnosząc, że wysokość wynagrodzenia zależała od ilości wypracowanych dniówek obrachunkowych. Okoliczności te potwierdził ubezpieczony. Zeznania świadków i korespondujące z nimi zeznania odwołującego zasługiwały na walor pełnej wiarygodności, gdyż były jasne, logiczne, wewnętrznie spójne, a przy tym przekonujące w świetle zasad logiki i doświadczenia życiowego. Znalazły również potwierdzenie w treści dokumentacji pracowniczej znajdującej się w aktach osobowych ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Odwołanie od zaskarżonej decyzji ZUS Oddział w T. z dnia 25 sierpnia 2014 r., w świetle ustalonego stanu faktycznego i obowiązujących przepisów prawa, było zasadne w części nie uwzględnionej przez organ rentowy decyzją z dnia 24 września 2014 r. W pozostałym zakresie postępowanie podlegało umorzeniu.

Zgodnie z art. 174 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.), kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy: 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6; 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5 oraz 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 (art. 174 ust. 2 powołanej ustawy).

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. (art. 174 ust. 3 powołanej ustawy).

Jak stanowi art. 6 ust. 2 pkt 12 powołanej ustawy, za okresy składkowe uważa się przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego

w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych i w innych spółdzielniach zrzeszonych w Centralnym Związku Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, w zespołowych gospodarstwach rolnych spółdzielni kółek rolniczych zrzeszonych w Krajowym Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych oraz pracy na rzecz tych spółdzielni: a) objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki, b) przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z tego tytułu.

Okresy zatrudnienia w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych przypadające przed wejściem w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent (Dz. U. Nr 105, poz. 450 ze zm.) podlegają zaliczeniu do prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego powstałego po tej dacie według przepisów obowiązujących w czasie wykonywania tego zatrudnienia (por. wyrok SN z dnia 1 września 2010 r., II UK 80/10, Legalis nr 315921).

Skoro więc spór w sprawie dotyczył lat 1979-1982, badać należało, czy w świetle obowiązujących wówczas przepisów i na jakich zasadach możliwe było zaliczanie poszczególnych okresów zatrudnienia w rolniczej spółdzielni produkcyjnej do stażu pracy i podstawy wymiaru przy wyliczaniu wysokości świadczeń.

Podleganie ubezpieczeniu społecznemu z tytułu członkostwa w (...)spółdzielni (...)przed dniem 1 stycznia 1999 r. regulowały przepisy dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (Dz. U. z 1983 r. Nr 27, poz. 135 ze zm.).

Jak podniósł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 1 września 2010 r., II UK 80/10 (LEX nr 661515), mając na uwadze, że dekret z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych, spółdzielniach kółek rolniczych i ich rodzin zgodnie z art. 3 ust 1 pkt 5 obejmuje świadczenia emerytalne, zasadne jest na podstawie rygorów tej ustawy zaliczenie okresów pracy, w sytuacji gdy przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS nie uchyliły dekretu w tym zakresie- to jest ustalania okresu pracy do celu uzyskania świadczeń. Powyższe wynika ze specyficznego charakteru pracy w spółdzielniach rolniczych oraz faktu, iż kwestie te nie są szczegółowo uregulowane przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Warunki podlegania ubezpieczeniu społecznemu należy odnieść do art. 1 w związku z art. 2 pkt 3 dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin, wymieniającego jako podmioty ubezpieczenia społecznego członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz innych spółdzielni, zrzeszonych w Centralnym Związku Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, wykonujących pracę w tych spółdzielniach, członków spółdzielni kółek rolniczych zrzeszonych w Krajowym Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, którzy wykonują pracę w zespołowych gospodarstwach rolnych tych spółdzielni i pozostałe osoby, wykonujące pracę w spółdzielniach i wynagradzane według zasad obowiązujących członków tych spółdzielni. Trzeba z tego wnosić, że każdy członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej, który świadczył pracę na jej rzecz, wykonywał pracę objętą obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, o której mowa w art. 6 ust. 2 pkt 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 24 maja 2012 r., II UK 255/11, LEX nr 1227191, postanowienie SA w Gdańsku z dnia 11 stycznia 2013 r., III AUa 1140/12, LEX nr 1286480).

W orzecznictwie jednolicie podkreśla się, że w zakresie prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego dla członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych ówczesne regulacje rzutują obecnie na uwzględnianie okresu pracy w spółdzielni jako okresu składkowego, zważywszy że w art. 195 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach

i rentach z FUS nie wymieniono wśród uchylonych przepisów dekretu z dnia 4 marca 1976 r. jego art. 4, wskazując tylko na art. 1, 2, 3 pkt 3, 5 i 9, ust. 2 pkt 3 i ust. 3, art. 13-16, art. 18-20, art. 22, art. 25, art. 26, art. 28. Ponadto, na podstawie art. 194 ustawy emerytalno- rentowej zostały utrzymane w mocy przepisy wykonawcze wymienionego dekretu. W tym stanie rzeczy przyjmuje się, że dopiero wspólnie tytułem ubezpieczenia społecznego jest członkostwo w rolniczej spółdzielni produkcyjnej bez dodatkowych warunków (por. art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych).

W stosunku do członków rolniczej spółdzielni produkcyjnej istotne dla zaliczenia roku pracy do okresu zatrudnienia wymaganego do uzyskania renty inwalidzkiej lub emerytury jest przepracowanie w tym roku wymaganej ilości dniówek obrachunkowych, a nie faktyczny okres pozostawania w ubezpieczeniu (por. wyroki SN: z dnia 5 maja 1979 r., II UR 7/79, Nowe Prawo 1981/6/87, z dnia 12 maja 1999 r., II UKN 624/98, OSNAPiUS 2000/14/556, z dnia 1 września 2010 r., II UK 80/10, LEX nr 661515 i z dnia 24 maja 2012 r., II UK 255/11, LEX nr 1227191).

Zgodnie z art. 4 dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin, przy ustalaniu okresu pracy w spółdzielni wymaganego do uzyskania świadczeń: 1) za dzień pracy uważa się 8 godzin pracy, a przed dniem 1 lipca 1962 r. dzień, który stanowił podstawę do obliczenia dniówki obrachunkowej; do dni pracy zalicza się również dni urlopu wypoczynkowego oraz dni pobierania zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub opiekuńczego, 2) za miesiąc pracy uważa się 20 dni pracy dla mężczyzny oraz 13 dni pracy dla kobiety, a jeżeli ubezpieczony użytkuje działkę przyzagrodową lub dostarcza spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym- 18 dni pracy dla mężczyzny oraz 11 dni pracy dla kobiety, 3) za rok pracy uważa się rok obrachunkowy, w którym mężczyzna przepracował w spółdzielni co najmniej 240 dni pracy, kobieta 150 dni pracy, a jeżeli użytkuje działkę przyzagrodową lub dostarcza spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym- to co najmniej: mężczyzna 220 dni pracy, a kobieta 130 dni pracy.

Wyznacznikiem pracy w Spółdzielni nie był zatem dzień pracy, ale szczególny miernik nakładu pracy w postaci dniówki obrachunkowej (dniówki inwentarzowej, także złotego obrachunkowego), a czasem stawek wynagrodzenia za poszczególne roboty. Ogólna liczba dniówek uzyskanych w danym roku gospodarczym stanowiła podstawę do obliczenia wynagrodzenia członka za dany rok, płatnego zaliczkowo i wyrównywanego po sporządzeniu i zatwierdzeniu bilansu.

Na podleganie ubezpieczeniu społecznemu miał zatem wpływ wymiar świadczonej pracy i wprowadzona w art. 4 dekretu zasada ustalania okresu pracy w spółdzielni wymaganego do uzyskania świadczeń przez uznawanie za dzień pracy 8 godzin pracy, za miesiąc 20 dni i za rok pracy rok obrachunkowy, w którym mężczyzna przepracował w spółdzielni co najmniej 240 dni lub odpowiednio 18 dni w miesiącu i 220 dni w roku, gdy użytkował działkę przyzagrodową lub dostarczał spółdzielni produkty rolne wytworzone w prowadzonym przez siebie gospodarstwie rolnym, poza członkostwem w spółdzielni, decydowała o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu (por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 11 stycznia 2013 r., III AUa 1140, LEX nr 1286480).

Stosowanie przeliczników dniówek obrachunkowych na okresy ubezpieczenia społecznego uzasadnione było ze względu na różnicę między pracą wykonywaną w ramach stosunku pracy, a pracą świadczoną w ramach stosunku członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej (por. wyroki SN: z dnia 5 czerwca 1968 r., I PR 183/68, LEX nr 13972, z dnia 25 stycznia 2005 r., I UK 142/04, OSNP 2005/17/272, uzasadnienie wyroku SN z dnia 24 maja 2012 r., II UK 255/11, LEX nr 1227191).

Aby zatem uwzględnić dany okres zatrudnienia w rolniczej spółdzielni produkcyjnej przypadający przed dniem 15 listopada 1991 r. w stażu pracy i w podstawie wymiaru czy to świadczenia, czy jak w niniejszej sprawie kapitału początkowego, ustalić należy ile dniówek obrachunkowych w danym roku ubezpieczony przepracował.

Takie też ustalenia musiał poczynić Sąd w niniejszej sprawie.

Obecnie środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty, zgodnie z § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia

11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno- rentowe

(Dz. U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412), są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Jak wynika z § 22 ust. 1 tego rozporządzenia, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności: 1) legitymacja ubezpieczeniowa; 2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno- rentowe dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami. Nie mają więc zastosowania w postępowaniu sądowym, opartym na zasadzie swobodnej oceny dowodów (por. wyroki

SN: z dnia 7 grudnia 2006 r., I UK 179/06, LEX nr 342283, z dnia 14 czerwca 2006 r.,

I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257, z dnia 25 lipca 1997 r., II UKN 186/97, OSNP 1998/11/342 i z dnia 2 lutego 1996 r., II URN 3/95, OSNP 1996/16/239).

Jak podniósł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 maja 2012 r., II UK 255/11

(Legalis nr 536745), podleganie ubezpieczeniu społecznemu z tytułu członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej przed dniem 1 stycznia 1999 r. na podstawie dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych

i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin może być wykazane na podstawie zeznań świadków.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił ubezpieczonemu ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. Jak podał, przedłożone przez odwołującego dowody nie spowodowały zmiany wartości kapitału przyjętej w decyzji z dnia 31 marca 2009 r. W stażu pracy i w podstawie wymiaru Zakład nie uwzględnił ubezpieczonemu okresu pracy w (...)Spółdzielni (...)

w L. od 15 stycznia 1979 r. do 23 stycznia 1988 r. z uwagi na brak wykazu ilości przepracowanych przez w/w/ w tym czasie dniówek.

Jak wynika z analizy akt organu rentowego, w dniu 23 września 2014 r. odwołujący przedłożył w organie rentowym zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za lata

1983-1988 wystawione w dniu 12 lipca 1992 r. przez (...)Spółdzielnię (...) w L. w likwidacji. W zaświadczeniu tym podano, że ubezpieczony był zatrudniony w (...)Spółdzielni (...)w L.

w ośmiogodzinnym czasie pracy na stanowisku kierowcy od 15 stycznia 1979 r. do

23 stycznia 1988 r. Wskazano również na ilość dniówek obrachunkowych wypracowanych przez ubezpieczonego w poszczególnych latach od 1983 r. do 1988 r., ilość przepracowanych dni fizycznych oraz wysokość osiągniętego wówczas wynagrodzenia za pracę. Zaświadczenie to wydano w oparciu o zachowane listy płac z okresu od 1983 r. do 1988 r., na co wskazuje pismo Wójta UG w R. z dnia 26 czerwca 2003 r. (k. 12 akt ZUS) oraz pismo

UG w R. (załącznik do zaświadczenia o rocznym wynagrodzeniu odwołującego

(k. 13 akt ZUS).

Na tej podstawie, decyzją z dnia 24 września 2014 r. organ rentowy ponownie ustalił odwołującemu wysokość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r., uwzględniając

w stażu pracy i w podstawie wymiaru okres zatrudnienia odwołującego w (...)Spółdzielni (...) w L. w latach 1983-1988.

Zaraz po wniesieniu odwołania od decyzji z dnia 25 sierpnia 2014 r., organ rentowy uwzględnił je zatem częściowo wydając decyzję z dnia 24 września 2014 r. Zaskarżając decyzję z dnia 25 sierpnia 2014 r. ubezpieczony domagał się bowiem ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego poprzez uwzględnienie w stażu pracy i w podstawie wymiaru okresu pracy w (...)Spółdzielni (...)od 15 stycznia 1979 r. do 23 stycznia 1988 r.

W zakresie, w jakim ZUS Oddział w T. uwzględnił żądanie ubezpieczonego wydając decyzję z dnia 24 września 2014 r. Sąd umorzył postępowanie.

Zgodnie bowiem z art. 477¹³ zdanie pierwsze k.p.c., zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd- przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony- powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części.

Omawiany przepis stanowi lex specialis w stosunku do art. 182-183 k.p.c. oraz art. 355 k.p.c. i przewiduje szczególnie przypadek umorzenia postępowania, gdy- jak podkreśla się w doktrynie- dalsze jego prowadzenie jest zbędne z uwagi na to, że zaskarżona decyzja została przez organ rentowy zmieniona poprzez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony (w trakcie postępowania cywilnego przed wydaniem rozstrzygnięcia w sprawie przez sąd) i ubezpieczony osiągnął swój cel.

Skoro więc w sprawie z odwołania ubezpieczonego od decyzji Zakładu z dnia 25 sierpnia 2014 r., w toku postępowania sądowego, organ rentowy wydał decyzję uwzględniającą częściowo jego żądanie, zasadnym było w tej części umorzyć postępowanie w sprawie z odwołania od decyzji z dnia 25 sierpnia 2014 r.

Przedmiot sporu sprowadzał się zatem do ustalenia, czy okres zatrudnienia odwołującego w (...)Spółdzielni (...) w L. od 15 stycznia 1979 r. do 31 grudnia 1982 r. można uwzględnić w stażu pracy i w podstawie wymiaru przy ponownym wyliczaniu wysokości kapitału początkowego.

W tym celu ustalić należało, jakie wynagrodzenie osiągał ubezpieczony w latach 1979-1982, a przede wszystkim ile dniówek obrachunkowych wypracował w poszczególnych latach od 1979 r. do 1982 r.

Ze znajdującego się w aktach organu rentowego (k. 13) załącznika do zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu odwołującego z dnia 12 lipca 1992 r. wynika, że za lata 1981-1982 nie zachowały się listy płac pracowników Spółdzielni.

W toku postępowania Sąd zwrócił się jednak do Urzędu Gminy w R. o całość akt osobowych i wszelkiej dokumentacji dotyczącej zatrudnienia ubezpieczonego w (...)Spółdzielni (...)w L., którą Urząd przejął po zlikwidowaniu Spółdzielni.

W pozyskanych aktach osobowych odwołującego z okresu zatrudnienia w Spółdzielni znajduje się Karta Nr 10 ewidencji pracy i dochodów ubezpieczonego- spółdzielcy. W Karcie tej wskazano na ilość wypracowanych przez ubezpieczonego dniówek obrachunkowych w roku 1979 i 1980 oraz wysokość osiągniętego przez niego wynagrodzenia w latach 1979-1983. Z dokumentu tego wynika, że w roku 1979 odwołujący przepracował 240 dni, za co uzyskał dochód w kwocie 69.453 zł, a w roku 1980- 392 dni, za co uzyskał dochód w kwocie 80.700 zł. W 1981 r. uzyskał dochód z tytułu pracy w Spółdzielni w kwocie 88.572 zł, w 1982 r. w kwocie 116.784 zł, a w 1983 r. w kwocie 141.613.

W Karcie tej wysokość wynagrodzenia za rok 1983 odpowiada kwocie wynagrodzenia za ten rok podanej w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 12 lipca 1992 r. Tę zaś kwotę ZUS uwzględnił wyliczając na nowo podstawę wymiaru kapitału początkowego decyzją z dnia 24 września 2014 r. Skoro tak, brak było podstaw do kwestionowania podanych w Karcie Nr 10 kwot wynagrodzeń za lata 1979-1982. Sąd przyjął, że są one prawidłowe. Nic nie wskazuje przy tym na to, aby Karta sporządzona została nierzetelnie.

Z uwagi na brak wskazania w Karcie Nr 10 ilości wypracowanych przez ubezpieczonego dniówek obrachunkowych w latach 1981-1982, nie można kwestionować rzetelności tego dokumentu. W ocenie Sądu, Karta Nr 10 ewidencji pracy i dochodów ubezpieczonego- spółdzielcy, znajdująca się w aktach osobowych, jest wiarygodnym dowodem, który pozwolił Sądowi na dokonanie istotnych z punktu widzenia rozstrzygnięcia ustaleń.

W dokumencie tym za rok 1979 i 1980 podano zarówno ilość wypracowanych przez ubezpieczonego dniówek obrachunkowych, jak i wysokość osiągniętego przez niego w tym czasie dochodu.

W oparciu o te informacje ZUS dokonał zresztą hipotetycznego wyliczenia kapitału początkowego. Po uwzględnieniu okresu zatrudnienia od 15 stycznia 1979 r. do 31 grudnia 1980 r. oraz wykazanego wynagrodzenia za lata 1979-1980, hipotetyczna wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniosła 70.664,99 zł. Jednocześnie, organ rentowy podał, że nadal nie ma podstaw do uwzględnienia przy obliczeniu wysokości kapitału początkowego okresu zatrudnienia od 1 stycznia 1981 r. do 31 grudnia 1982 r. i wykazanego wynagrodzenia za lata 1981-1982 z uwagi na brak wykazu dni pracy w tych latach.

Mając na uwadze tezę wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012 r., II UK 255/11 (Legalis nr 536745), to ile dniówek obrachunkowych odwołujący wypracował w roku 1981 i 1982 Sąd ustalił w oparciu o zeznania świadków.

Z zeznań świadków J. K. i A. M., a także samego odwołującego wynika, że R. H. w spornym okresie od 15 stycznia 1979 r. do

31 grudnia 1982 r. świadczył pracę codziennie, od poniedziałku do piątku przez minimum

8 godzin dziennie od godziny 7:00 rano do 15:00 i dłużej (nawet do 10-12 godzin na dobę),

a w soboty od godziny 8:00 rano do 13:00 i dłużej. Będąc zaś kierowcą Ż., pracował od godziny 6:00 rano do 15:00 w dni powszednie. Jednocześnie wiadomo, że w spornym okresie ubezpieczony nie korzystał z żadnych przerw w zatrudnieniu, w szczególności nie przebywał w tym czasie na urlopie bezpłatnym. W okresie wzmożonych prac polowych typu sianokosy, pracę świadczył również w niedzielę.

Zeznania te w żadnej części nie budziły wątpliwości Sądu co do ich wiarygodności.

Skoro tak, Sąd przyjął, że w roku 1981 i 1982 odwołujący przepracował 240 dniówek obrachunkowych, jak to wynika z art. 4 pkt 3 dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin, ustanawiającym zasadę, że za rok pracy uważa się rok obrachunkowy, w którym mężczyzna przepracował w spółdzielni co najmniej 240 dni pracy.

To, że odwołujący zatrudniony był w Spółdzielni w ośmiogodzinnym czasie pracy potwierdza zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 12 lipca 1992 r.

W tym stanie faktycznym i prawnym Sąd przyznał odwołującemu prawo do przeliczenia kapitału początkowego z uwzględnieniem do stażu pracy oraz do podstawy wymiaru okresu zatrudnienia w (...)Spółdzielni (...)

w L.: od 15 stycznia 1979 r. do 31 grudnia 1979 r. za wynagrodzeniem w kwocie 69.453 zł, od 1 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 1980 r. za wynagrodzeniem w kwocie

80.700 zł, od 1 stycznia 1981 r. do 31 grudnia 1981 r. za wynagrodzeniem w kwocie

88.572 zł i od 1 stycznia 1982 r. do 31 grudnia 1982 r. za wynagrodzeniem w kwocie

116.784 zł. Kwoty wynagrodzenia (dochodu z tytułu pracy w Spółdzielni) przyjął z Karty

Nr 10 ewidencji pracy i dochodów ubezpieczonego- spółdzielcy.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd orzekł, jak w punkcie 1 wyroku.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia Sądu zawartego w punkcie 2 wyroku stanowił przepis art. 477¹³ zdanie pierwsze k.p.c.